

ARCHIEVEN EN DEONTOLOGIE

prof. dr. K. Velle

Voor zowat alle beroepsgroepen bestaan tegenwoordig deontologische codes: voor verpleegkundigen, leerkrachten, magistraten, architecten, politiebeambten, journalisten, psychologen... en recent ook voor informatieprofessionals in bibliotheken en documentatiecentra (*Meta*, 2011, 5). Aan de plichtenleer van archivariissen werd sinds de jaren 1990 veel aandacht besteed, niet in het minst sinds de publicatie van de eerste internationale deontologische code door de Internationale Archiefraad ICA (1996). De plichtenleer van de ICA houdt archivariissen en archiefmedewerkers een waarde kader voor, een reeks van principes en hulpmiddelen die hen moeten helpen bij het maken van bepaalde keuzes. In *The ethical archivist*, (Chicago, Society of American Archivists, 2010) analyseerde Elena S. Danielson op systematische wijze de 'morele conflictsituaties' waarin archivariissen in de archiefpraktijk verzeild kunnen raken. Ondanks de uitgebreide archiefwetgeving, het bestaan van honderden regels, reglementen en richtlijnen, moet de archivaris in specifieke domeinen bepaalde keuzes maken en moet hij die keuzes ook verantwoorden. Het gaat over de vernietiging en verwerving van archieven, het omgaan met belangen van diverse groepen gebruikers met wie de archivaris een vertrouwensrelatie moet opbouwen en onderhouden (bv. met de recht- en bewijszoekende burger), het bewaken van het broos evenwicht tussen het bevorderen van de toegang tot archieven en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de commercialisering van gedigitaliseerde archieven, de omgang met 'gevoelige' archieven, enz. De bedoeling van deze onderzoekslijn is op de eerste plaats comparatief onderzoek te stimuleren door na te gaan welke ethische principes in andere landen (VS, Canada, Duitsland, e.a.) gelden, hoe deze geoperationaliseerd worden en in welke mate die ook in de Belgische archiefpraktijk kunnen worden toegepast. In tweede instantie wordt onderzoek gedaan naar specifieke casussen. In dit verband zijn verschillende onderwerpen mogelijk zoals de vernietiging van overheids- en private archieven, de selectie van persoonsinformatie, het beschikbaar stellen van medische informatie, het waarborgen van de toegankelijkheid voor historisch onderzoek van archieven van veiligheidsdiensten, het hergebruik van archieven, het toegang verlenen aan bepaalde groepen gebruikers, de behandeling van vrijstellingen, het recht op raadpleging versus het recht op publicatie, de raadpleging van persoonsinformatie in het kader van genealogisch onderzoek, enz.